לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה יא.

נתפרדה חביבה. אהכמיגו שנקשרה נפש בנפש: **גונדא.** גדוד: **ניפיורא נקיט נורא לאפיפיורא.** נוטל ומוליך האבוקה לפני אפיפיור. כולן מיני שררה הן זה למעלה מזה: **קומא.** מלך: **שני גייס** כתיב וקרינן גויס: **אנטונינוס ורבי.** זה בא מעשו וזה בא מיעקב: **חורים.** לייטוג"ל בלע"ז: **לנון.** רפנ"ל בלע"ז: מיתון והיפוך מוציאין למחלה: **פלחי כה.** עושין אותו יום חיל קבע כל ימי בנו העומד תחתיו: **אלמא.** מדלא תני ר"מ טעמא בשריפה אלמא לאו חק העובדי כוכבים הוא לשם עבודת כוכבים: **ורבנן.** דתנו טעמייהו כה קסברי חוקה היא להם: **ולא מדרכי האמורי.** אינה מדרכי האמורי לחוש בלא תעשה כמעשיהם (שמות כג): **תשיכותא הוא.** מי שנורפין עליו מרמין שמיתתו תשוכה להם תשיבא להם המיתה שנרפו עלה ופלחי לעבודת כוכבים: **כשלוש תמות.** בלקויהו כתיב: **שבעים מנה לורי.** משמע הכסף שרף. לורי משקל של לור והוא כ"ה פלעים והפלע ד' דינרים והדינר הוא משקל זהוב קושטנטינ"ה: **כשבעים מנה.** כלי תשמיש היו שוין שבעים מנה: **ומידי אחריא לא.** מפסדינן אלא כלי תשמישו: **עוקרין.** בהמה. הגידין לבד שעל פרסותיה עוקר וחותך אפוגרימ"ט בלע"ז: **כשום שרכב עליו.** דהוא כלי תשמיש: **עיקור שיש בה טריפה.** שהבהמה נטרפת בו אסור לעשותו ואף על פי שאין סופו ליהנות ממנה אסור לגרום לבהמה טריפות בידים:

מנשר

נתפרדה חבילה אונקלוס בר קלונימוס איגייר שדר קיסר גונדא דרומאי משכינהו בקראי איגיור הדר שדר גונדא דרומאי [אחרינא] אבתריה אמר להו לא תימרו ליה ולא מידי כי הוו שקלו ואזלו אמר להו אימא לכו מילתא בעלמא ניפיורא נקט נורא קמי פיפיורא לדוכסא דוכסא להגמונא הגמונא לקומא קומא מי נקט נורא מקמי אינשי אמרי ליה לא אמר להו הקב"ה נקט נורא קמי ישראל דכתיב [יוה' הולך לפניהם יומם וגו' איגיור [כולהו] הדר שדר גונדא אחרינא אבתריה אמר להו לא תשתעו מידי בהדיה כי נקטי ליה ואזלי חזא מזוזתא [דמנחא אפתחא] אאותיב ידיה עלה בואמר להו מאי האי אמרו ליה אימא לן את אמר להו מנהגו של עולם גמלך בשר ודם יושב מבפנים ועבדיו משמרים אותו מבחוץ ואילו הקב"ה עבדיו מבפנים והוא משמרן מבחוץ שנאמר [2]ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם איגיור תו לא שדר בתריה [3]ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך גאמר רב יהודה אמר רב דאל תקרי גוים אלא גיים זה אנטונינוס ורבי שלא פסקו מעל שולחנם לא חזרת ולא קישות ולא צנון לא בימות החמה ולא בימות הגשמים דאמר מר [2]צנון מחתך אוכל חזרת מהפך מאכל קישות מרחיב מעיים והא תנא [3]דבי רבי ישמעאל למה נקרא שמן קישואין מפני שקשין לגופו של אדם כחרבות לא קשיא הא ברבי הא בזוטרי: מכלל דר"מ סבר לא שנא מיתה שיש בה שריפה ולא שנא מיתה שאין בה שריפה פלחי בה לעבודת כוכבים אלמא שריפה לאו חוקה היא מכלל דרבנן סברי שריפה חוקה היא והא תניא [3]שורפין על המלכים ולא מדרכי האמורי ואי חוקה היא אנן היכי שרפינן והכתיב [4]ובחוקותיהם לא תלכו אלא דכ"ע שריפה לאו חוקה היא אלא השיבותא היא והכא בהא קמיפלגי ר"מ סבר לא שנא מיתה שיש בה שריפה ולא שנא מיתה שאין בה שריפה פלחי בה לעבודת כוכבים ורבנן סברי מיתה שיש בה שריפה חשיבא להו ופלחי בה ושאין בה שריפה לא חשיבא להו ולא פלחי בה גופא [5]שורפין על המלכים ואין בו משום דרכי האמורי שנאמר [5]בשלום תמות ובמשרפות אבותיך המלכים וגו' [6]וכשם ששורפין על המלכים [7]כך שורפין על הנשיאים ומה הם שורפין על המלכים מיטתן וכלי תשמישן ומעשה שמת ר"ג הזקן ושרף עליו אונקלוס הגר שבעים מנה צורי והאמרת מה הן שורפין עליהם מיטתן וכלי תשמישן אימא בשבעים מנה צורי ומידי אחרינא לא והתניא [8]עוקרין על המלכים ואין בו משום דרכי האמורי אמר רב פפא סום שרכב עליו ובהמה טהורה לא והתניא [9]עיקור שיש בה טריפה אסור ושאין בה טריפה מותר [10]ואיזהו עיקור שאין בה טריפה המנשר

צנון וחזרת **לא** בימות החמה **ולא** בימות הגשמים. והא דתמרינן בפרק כילד מעברין (עירובין דף ט.) גרלה לנון גרלה סם חיים והא תניא גרלה סם המות לא קשיא כאן בימות החמה כאן בימות הגשמים י"ל דמיירי הכא בעת שהוא סם חיים ועוד יש ספרים דגרסי הכא כאן בעלין כאן באמהות שהאמהות הם לעולם חיים והכא נמי מיירי באמהות ואע"ג דתמרינן[2] ארבי לא נהנה מן העולם אפילו באלגע קטנה מ"מ אוכלי שולחנו היו רבים: **שלא** פסקו משלחנם צנון. אין זה רבותא אלא שהיו מרבים בעובדת שולחנם שהיו צריכין לחתך ולהכפן מאכל ולהרחיב בני מעיים: **ואי** חוקה היא היכי שרפינן. תימה מאי קפריך דלמא לעולם חוקה היא ואין דכתיבא בתוריתא לא גמרינן מיניהו דהכי תמרינן כפ' ד' מיתות (סנהדרין דף נב:) גבי מלות הנהרגין דרבנן תמרי בסייף כדרך שהמלכות עושה ור' יהודה סבר בקופין ותניא אמר להם ר' יהודה לחכמים יודע אני שמיתה מצוולת היא זו אבל מה תעשה שהרי אמרה תורה ובחוקותיהם לא תלכו אמרו לו כיון דכתיב הריגה בתוריתא אבן לא גמרינן מיניהו אלא לא תימא הכי הא דתניא שורפין על המלכים ולא מדרכי האמורי אבן היכי שרפי' ובחוקותיהם לא תלכו ודחי' לא דכולי עלמא שרפה לאו חוקת עבודת כוכבים היא תשיבותא היא ובהא פליגי ר' מאיר סבר לא שנא מיתה שיש בה שרפה ולא שנא מיתה שאין בה שרפה חשיבא להו ופלחי בה לעבודת כוכבי' ורבנן סברי מיתה שיש בה שרפה כלומר מיתת אדם חשוב שיש בה שרפה פלחי לה לעבודת כוכבים מיתת שאר בני אדם שאין בה שרפה לא חשיבא להו ולא פלחי בה לעבודת כוכבים: גופא שורפין על המלכים ולא מדרכי האמורי שנאמר בשלום תמות ובמשרפות אבותיך וגו'. וכשם ששורפין על המלכים כך שורפין על הנשיאים רמה שורפין עליהם מיטתן וכל כלי תשמישן ומעשה ומת רבן גמליאל ושרף עליו אונקלוס בשבעים מנה צורי. ותניא עוקרין על המלכים ואוקימ' בסוס שהיה רוכב עליו ומקשי' ובהמה טהורה אין עוקרין עליו והתניא עיקור שיש בה

מיתות (סנהדרין דף נב:) משמעי מק הוא משום תשיבות לפי מסקנא דהכא ולהכי אפילו רבי יהודה מודי דלא גמרינן מיניהו אי כתיבא בתוריתא (ב) ולא חק לעבודת כוכבים הוא אבל ודאי אי לא הוה כתיבא בתוריתא לא היה לנו להתנהג אף במנהגו של שטות ופייף אינו כתיב בקרא אלא לשון הריגה כתיב ויש לקיימו בקופין ואפילו בעיר הנדחת נמי דכתיב (דברים יג) לפי חרב אינה למימר דקופין הוא בכלל חרב ורבנן סברי דאינה טעמא התם דקופין מיתה מצוולת לא עבדינן דלמרינן התם: **עוקרין** על המלכים. ופ"ת ואמאי לא פריך והאינה לער בעלי חיים כדפריך לקמן (דף יג.) גבי נוטה ונותן בשוק של עבודת כוכבים דבשלמא משום בל תשחית ליכא דיכין דלבנודו של מלך עושין כן אין כאן השחתה אלא הוי כמו תכריכין של מתה מנה אלא לער בעלי חיים איך הותר וי"ל דשאני בבוד המלך שהוא בבוד לכל ישראל ואמי בבוד רבים ודמי לער בעלי חיים(ג): **עיקור** שיש בה **טריפה.** פ"ה דאסור לגרום טריפות לבהמה טהורה בידים ותימה וכי קדשים הם שיהא אסור לגרום להם טריפות ואי משום בל תשחית הוא אם כן היכי מוכח מהכא דמיירי בבהמה טהורה אפילו בבהמה טמאה נמי שייך איסור בל תשחית ועוד קשיא דבתוספתא משמע דאסור ואמאי אלא קאי לכך גרלה לפרש אסור בתחילה והכי תניא בהדיא בתוספתא דשבת (פ"ח) עוקרין על המלכים אלא מדרכי האמורי עיקור שיש בה טריפה אסור בתחילה ומותר בהנאה ומותר בהנאה עיקור שאין בה טריפה מותר בתחילה וא"ת מאי קמ"ל בריש פסיטא דאסור בתחילה ויש לומר דמותר בהנאה אלטריכא ליה שלא לאסור בהנאה מפני כבוד המלך וגם נפיקא אלטריכא לאשמעינן אף היתר אחילה שלא יאסר מפני כבוד המלך:

תגלחת

מסורת הש"ס

(א) ר"ת אחיך ח"ל אחאי קא מחיין, (ב) מנחות לג.; (ג) ברכות נז: ע"ש, (ד) [עמ"ש בס"ד על גליון ברכות נז: דתמלא לתפכיר], (ה) לקמן מט., (ו) [תוספתא שבת פ"ח ה"ט] סנהדרין נב.; (ז) [תוספתא שבת פ"ח ה"ט ותוספתא סנהדרין פ"ד ה"כ], (ח) [תוספתא שבת פ"ח ה"יז], (ט) [שם], (י) [לקמן יג.], (כ) [כתובות קד.], (ל) [וע"ע תוספות כ"מ לב: ד"ה מדכרי שניהם וכו'].

תורה אור השלם

1. וְיָיַ הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לַנְחֹתָם הַדֶּרֶךְ וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם לָלֶכֶת יוֹמָם וָלָיְלָה: שמות יג כא
2. יְיָ יִשְׁמֹר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: תהלים קכא ח
3. וַיֹּאמֶר יְיָ לָהּ שְׁנֵי גוֹיִם בְּבִטְנֵךְ וּשְׁנֵי לְאֻמִּים מִמֵּעַיִךְ יִפְרֵדוּ וּלְאֹם מִלְּאֹם יֵאֱמָץ וְרַב יַעֲבֹד צָעִיר: בראשית כה כג
4. בְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יְשַׁבְתֶּם בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וּבְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּנַעַן אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבְחֻקֹּתֵיהֶם לֹא תֵלֵכוּ: ויקרא יח ג
5. בְּשָׁלוֹם תָּמוּת וּכְמִשְׂרְפוֹת אֲבוֹתֶיךָ הַמְּלָכִים הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנֶיךָ כֵּן יִשְׂרְפוּ לָךְ וְהוֹי אָדוֹן יִסְפְּדוּ לָךְ כִּי דָּבָר אֲנִי דִבַּרְתִּי נְאֻם יְיָ: ירמיהו לד ה

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ופו וכו' רבי יהודה לתתם דלא: (ב) באיר בלאוריתא דלאו מק:

לעזי רש"י

לייטוג"א. חסה.
רפנ"א. צנון.
קושטנטינ"ה. אסטנבול (עיר בתורכיה).
אפוגרימ"ט (אישרדיטי"ר). לכרות את מיתרי הברך.

מוסף רש"י

הא בזוטרי. יפין (ברכות נז:). שורפין על המלכים. שמתו, מטתן וכלי תשמישן, ואין כאן משום דרכי האמורי (סנהדרין נב:).

עין משפט נר מצוה

א [עוס"ע י"ד פר' רפה סעיף כ בהגה]: לו ב מרי פ"ד מהלכות דעות הלכה [ון בה: לח ג ד מרי פ"ד מהל' אבל הלכה ט ופ"ב מ"ב מלכים הלכה ל עוד ס"ע י"ד פר' שמח סעיף ל [ובכרך אלפס עוד כמועד קטן דף כלב:]:

רבינו חננאל

נתפרדה חביבלתי. אונקלוס בר קלוניקוס איגייר שדר קיסר גונדא דרומאי בתריה משכינהו בקראי ביריגהו הדר שדר אחריני ואמר להו לא תימרו ולא מידי אמר להו אימא לכו מילתא בעלמא ניפורא נקיט נורא לאפיפורא שהוא אחות ממנו האבוקה לפניו וכן אפיפורא לדוכסא דוכסא להגמונא הגמונא לקומא קומא הוא המלך מי נקיט אבוקה קמי חד אמרו ליה לא אמר להו והא בישראל כתיב וה' הולך לפניהם יומם וגו' יש אומה בעולם כמותם איגייר הדר שדר וכו'. ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך שני גאים בדור אחד זה אנטונינוס ורבי שלא פסק משולחנם לא חזרת ולא קישות קישואים קטנים ולא צנון: מתני' יום הלידה ויום המיתה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים כל מיתה שאין בה שרפה ובו' ש"מ דשרפה חוקת עבודת כוכבים היא אי הכי הא דתניא שורפין על המלכים ולא מדרכי האמורי אבן היכי שרפי' ובחוקותיהם לא תלכו ודחי' לא דכולי עלמא שרפה לאו חוקת עבודת כוכבים היא תשיבותא היא ובהא פליגי ר' מאיר סבר לא שנא מיתה שיש בה שרפה ולא שנא מיתה שאין בה שרפה חשיבא להו ופלחי בה לעבודת כוכבי' ורבנן סברי מיתה שיש בה שרפה כלומר מיתת אדם חשוב שיש בה שרפה פלחי לה לעבודת כוכבים מיתת שאר בני אדם שאין בה שרפה לא חשיבא להו ולא פלחי בה לעבודת כוכבים: גופא שורפין על המלכים ולא מדרכי האמורי שנאמר בשלום תמות ובמשרפות אבותיך וגו'. וכשם ששורפין על המלכים כך שורפין על הנשיאים רמה שורפין עליהם מיטתן וכל כלי תשמישן ומעשה ומת רבן גמליאל ושרף עליו אונקלוס בשבעים מנה צורי. ותניא עוקרין על המלכים ואוקימ' בסוס שהיה רוכב עליו ומקשי' ובהמה טהורה אין עוקרין עליו והתניא עיקור שיש בה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com